

این شماره تقدیم می‌شود به
شهید
جهاد مغنیه

ویژه نامه جنگ رمضان | شماره ۴۷
چهارشنبه ۲ اردیبهشت ۱۴۰۵

جبهه
انرژی

کاری از اندیشکده نفت و انرژی
و گروه تحلیلی پتروپال

سرمقاله

لوله‌هایی که اروپا و اعراب را فعال نجات نمی‌دهند...

صادرات نفت خام کم کنند، کشورهای اروپایی نیز با توجه به اینکه ظرفیت تولید ۱۵ تا ۲۰ درصد (۲ تا ۳ میلیون بشکه در روز) فرآورده‌های پالایشگاهی خود را از نفت عبوری از تنگه هرمز تامین می‌کنند و مصرف فرآورده‌های شان حدود ۱۴ تا ۱۵ میلیون بشکه در روز برآورد می‌شود، نیازمند تامین مقادیر محدود اما تعیین کننده‌ای از فرآورده‌های نفتی از کشورهای عربی هستند. لوله‌های فوق‌الذکر توان انتقال نفت محدود جهت مدیریت شک نفتی را دارند اما با پرسیدن ظرفیت خطوط لوله جهت انتقال نفت، فرآورده‌های نفتی از کدام مسیر منتقل خواهند شد؟ شرایط فوق محدود به فرآورده‌های نفتی نمی‌شود، بلکه صادرات گاز نیز شرایط را برای اروپایی‌ها با تحریم کردن واردات گاز از روسیه بحرانی‌تر می‌کند، جایی که قطر با توجه به صادرات LNG دریایای خود، در توانایی صادرات گاز خود به اروپا با مشکلات جدی روبه‌رو می‌شود.

آنچه واضح است ایران باید از شرایط حاضر به نفع خود استفاده کند، زیرا که تحرکات جهانی مانند اظهارنظر رئیس آژانس بین‌الملل انرژی جهت توسعه خطوط لوله انتقال نفت عراق به ترکیه و همچنین سرمایه‌گذاری‌های در حال شکل گیری جهت افزایش ظرفیت خطوط انتقال نفت و گاز در منطقه نشان از تلاش جهت خنثی سازی آثار تحریم هرمز توسط ایران دارد. ♦

به عنوان بزرگترین صادرکننده نفت خاورمیانه با احداث خط لوله Habshsan-Fujarah با ظرفیت انتقال ۱.۸ میلیون بشکه در روز و طول ۳۶۰ کیلومتر که نفت را به پیش از ورودی تنگه هرمز واقع در دریای عمان می‌رساند با جهش ۱ میلیون بشکه در حد فاصل ۱-۱۰ مارچ انتقال از این طریق را به حداکثر ظرفیت رساند. پس از این دو خط لوله مهم از حیث ظرفیت انتقال، خط لوله Kirkuk-Ceyhan با ظرفیت ۶۰۰ هزاربشکه در روز و طول ۹۷۰ کیلومتر قرار دارد که نفت استحصال شده از میدین شمال عراق (کرکوک) را به ترکیه می‌رساند، لازم به ذکر است که ۹۰ درصد صادرات نفت عراق از طریق بندر بصره انجام می‌شود که این امر بیانگر وابستگی این کشور به تنگه هرمز جهت صادرات است. آنچه از اطلاعات فوق بر می‌آید آسیب‌پذیری این خطوط لوله جهت ایجاد امنیت انرژی برای تولیدکنندگان نفت حاشیه خلیج فارس و ظرفیت محدود انتقال نفت است، معادله‌ای که در صورت مدنظر قراردادن فرآورده‌های نفتی شرایط را بسیار برای واردکنندگان نفت و سوخت پیچیده تر می‌کند.

کشورهای تولیدکننده نفت در سالیان متمادی سعی در جلوگیری از خام فروشی و پالایش نفت و فروش فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمی داشته‌اند تا وابستگی خود را به درآمد حاصل از

را از شرقی ترین بخش عربستان یعنی Jubail به غربی ترین بخش ساحلی عربستان یعنی بندر Yanbu در دریای سرخ می‌رساند سعی بر کاهش وابستگی خود به تنگه هرمز جهت ایجاد پایداری در صادرات داشته‌است. ظرفیت انتقال این خط لوله در ابتدا ۵ میلیون بشکه در روز اعلام شده بود که با تلاش‌هایی که از سال ۲۰۱۶ جهت افزایش آن انجام شده بود به رقم ۷ میلیون بشکه در روز رسیده است. آمادگی عربستان سعودی برای دور زدن هرمز را از آنجایی می‌توان دریافت که قبل از مسدود شدن تنگه هرمز، همزمان با صادرات ۵.۲۹ میلیون بشکه‌ای از طریق دریا، عربستان ۱.۷ میلیون بشکه نیز از طریق خط لوله Petroline صادر می‌کرده است، به بیان دیگر در شرایط غیر جنگی عربستان سعودی ۶.۹ میلیون بشکه صادرات نفت از طریق دریا و خط لوله داشته‌است که با شروع ممنوعیت عبور از تنگه هرمز و رسیدن رقم صادرات نفت از Ras tanura و Juaymah به صفر در ۱۷ مارچ ۲۰۲۶، صادرات نفت عربستان از طریق خط لوله Petroline در ۹ مارچ به عدد ۵.۹ میلیون بشکه در روز رسیده است. با توجه به نکته فوق می‌توان دریافت که عربستان سعودی حتی بیشتر از برخی سیاست‌مداران ایرانی به بسته شدن تنگه هرمز باور داشته است.

امارات متحده عربی با قرار گرفتن در جایگاه سوم

رابطه تنگه هرمز با نفت و گاز یک رابطه پیچیده نیست، بنا بر تخمین‌ها حدود ۲۰ درصد نفت خام و گاز مایع شده (LNG) از این آبراهه راهبردی عبور می‌کند و کشورهای عضو سازمان صادرکنندگان نفت (OPEC) که از تامین‌کنندگان بزرگ نفت برای اروپا، شرق آسیا به شمار می‌آیند با توجه به اینکه ظرفیت لجستیکی انتقال نفت از خاورمیانه یک ظرفیت دریایای بوده است، به این آبراهه برای صادرات نفت خود و فروش آن جهت حفظ زیرساخت‌های نفت و گازی نیازمند هستند. بنابراین رشات ۲۰۲۵ میزان خروج نفت و میعانات گازی از تنگه هرمز حدود ۱۴.۲ میلیون بشکه در روز بوده است، که از این رقم ۵.۲۹ میلیون بشکه در روز یعنی ۳۷.۲ درصد سهم عربستان سعودی، ۳.۲۴ میلیون بشکه در روز یعنی ۲۲.۸ درصد سهم عراق، ۱.۸۳ میلیون بشکه در روز یعنی ۱۲.۹ درصد سهم امارات متحده عربی، ایران ۱.۵۱ میلیون بشکه در روز یعنی ۱۰.۶ درصد سهم ایران و ۶۳۰ هزار بشکه در روز یعنی ۴.۴ درصد سهم قطر است.

عربستان سعودی با بالاترین میزان صادرات در بین کشورهای تولیدکننده نفت و گاز خاورمیانه با احداث خط نفتی شرق به غرب یا همان Petroline با طول ۱,۲۰۰ کیلومتر که انتقال نفت

رصد بازار نفت، گاز و فرآورده‌ها

در اروپا نیز آثار اختلال در تنگه هرمز به صورت مستقیم در شاخص‌های اقتصادی آلمان منعکس شده است. شاخص احساسات اقتصادی این کشور در آخرین گزارش به منفی ۱۷.۲ واحد سقوط کرده؛ رقمی که پایین‌ترین سطح سه سال و نیم گذشته محسوب می‌شود. نگرانی درباره کمبود انرژی و افزایش هزینه‌های واردات سوخت، انگیزه سرمایه‌گذاری را کاهش داده و روند بازایی اقتصادی پس از شوک‌های ناشی از جنگ اوکراین را با مانع جدیدی مواجه کرده است.

بازار فرآورده‌ها نیز از فشار عرضه بی‌نصیب نمانده است. قیمت سوخت جت با عبور از رکوردهای سال ۲۰۲۲ به حدود ۱۶۶ دلار در هر بشکه رسیده؛ رقمی دو برابر قیمت ژانویه و بالاترین سطح چهار ساله. افزایش هزینه حمل‌ونقل هوایی و محدودیت عرضه در آسیا و اروپا مهم‌ترین عوامل این رشد بوده‌اند. این مجموعه داده‌ها تصویری از بازاری ارائه می‌دهد که در آن اختلال‌های حمل‌ونقلی و تنش‌های منطقه‌ای، ساختار عرضه جهانی انرژی را با چالش‌های کم‌سابقه مواجه کرده است.

داده‌های تازه نشان می‌دهد تحولات اخیر در خاورمیانه همچنان اثرهای گسترده‌ای بر بازار جهانی انرژی و شاخص‌های اقتصادی اروپا برجای گذاشته است. مطابق گزارش تانکر ترکرز، صادرات نفت خام ایران در آوریل ۲۰۲۶ علیرغم محدودیت‌های دریایی اخیر در سطح بالایی باقی مانده است. این مجموعه اعلام کرده از زمان آغاز محاصره دریایی آمریکا در ۱۳ آوریل، حدود ۹ میلیون بشکه نفت از ذخایر شناور در خلیج عمان به بازار منتقل شده و ۲ میلیون بشکه نیز یک روز پیش از آغاز این محدودیت‌ها بارگیری شده است. این الگو نشان‌دهنده استفاده از ظرفیت ذخایر شناور برای حفظ جریان صادرات است. در همین حال، نشانه‌های فشار بر اقتصاد جهانی در حال نمایان‌تر شدن است. بر اساس گزارش فایننشیال تایمز، اختلال گسترده در تأمین انرژی می‌تواند پیامدهایی جدی برای کشورهای کم‌برخوردار ایجاد کند و خطر تشدید ناامنی غذایی و افزایش تعداد جمعیت آسیب‌پذیر را بالا ببرد. این روزنامه تأکید می‌کند استمرار اختلالات انرژی، سیستم توزیع مواد غذایی و هزینه واردات را متأثر می‌سازد و نیازمند واکنش هماهنگ نهادهای بین‌المللی است.

از صادرات بالای ایران تا سقوط شاخص آلمان؛ انرژی جهان در وضعیت اضطراری

خبرخوان

● **عوارض تنگه به ریال و دائمی خواهد بود**
احمد نادری، نماینده مردم تهران در مجلس: دریافت عوارض در تنگه هرمز به ریال خواهد بود و این عوارض به صورت دائمی است. علاوه بر آن آمریکا و کشورهای کمک کننده به آن باید غرامت بپردازند.

● **دزدی آمریکا از ایران در آتش‌بس**
سنتکام: طی شب گذشته، نیروهای ایالات متحده یک نفتکش بدون تابعیت و تحت تحریم با نام M/T Tifani را توقیف کرد.

● **رکوردشکنی صادرات نفت روسیه به هند**
واردات نفت هند از روسیه در مارس به ۲.۲۵ میلیون بشکه در روز رسید؛ بالاترین سطح ثبت‌شده تا امروز. این رقم دو برابر فوریه بوده و ۵۰٪ کل واردات نفت هند را تشکیل داده. قیمت نفت روسیه با پرمیوم ۷ تا ۹ دلار نسبت به برنت معامله می‌شود.

● **یک نشریه آمریکایی: تورم انرژی آمریکا به ۲۸۷ درصد می‌رسد!**
نشریه آمریکایی TKL نوشت: قیمت بنزین در آمریکا از دسامبر +۴۷٪ افزایش یافته و تورم به سمت ۴٪ حرکت می‌کند، مسیری مشابه دهه ۱۹۷۰. تورم انرژی حدود ۷٪ از تورم CPI آمریکا را تشکیل می‌دهد. طبق ادعای این نشریه، تورم انرژی آمریکا در ماه گذشته به نرخ سالانه شده +۲۸۷٪ رسیده.